

1 Dorpsontwikkelplan werkgroep thema Natuur

1.1 Opdracht

Op verzoek van een aantal leden van Kootwijk Vooruit is in mei 2019 gestart met het nader onderzoeken van aantal aspecten welke voor het thema Natuur benoemd zijn in het Dorpsontwikkelplan.

De volgende opdracht voor de werkgroep is overeengekomen:

- A. Onderzoek op welke wijze de afstemming en communicatie met Staatsbosbeheer (SBB) het beste georganiseerd kan worden zodat besluiten vanuit SBB beter gedragen kunnen worden door de bewoners van Kootwijk, en bij urgente situaties snel geschakeld kan worden.
- B. Onderzoek in overleg met SBB en andere relevante partijen hoe de biodiversiteit, natuur en landschap rondom Kootwijk (buiten het zwartwildkerend raster) behouden kunnen blijven, dan wel kunnen worden verbeterd.
- C. Onderzoek welke kansen en bedreigingen er zijn voor de biodiversiteit, natuur en landschap in het dorp (binnen het zwartwildkerend raster), en verken hoe hiermee om te gaan. En verken hoe op toekomstige kansen en bedreigingen voor Kootwijk met betrekking tot biodiversiteit, natuur en landschap kan worden gereageerd.

1.2 Samenstelling werkgroep DOP Natuur

De volgende mensen zaten in de werkgroep DOP Natuur:

- Annelies van Rheenen
- Hilde van der Kamp
- Geertje van den Brink – Bronkhorst
- Loes Stolwijk
- Paul Milo

1.3 Werkwijze

Naast eigen overleggen is er input verzameld uit een aantal overleggen met SBB en KV:

- Overleg met KV, DOP Natuur, OKO, Kootwijk Groen met SBB
- Overleg met SBB
- Afstemming met KV

1.4 Samenvatting

Deze paragraaf is een samenvatting van hetgeen als advies wordt gegeven in hoofdstuk 2. Voor de noodzakelijke details wordt dan ook naar hoofdstuk 2 verwezen.

1.4.1 Natuur

Kootwijk ligt op de Veluwe midden in de natuur. De ons omringende natuur is belangrijk voor de bewoners, en die voelen zich betrokken bij die natuur en maken er volop gebruik van. Daarom is het belangrijk om bewoners te informeren over alles wat er speelt rondom de natuur, en vragen van bewoners over die natuur te beantwoorden.

Inrichten afstemming rondom het thema natuur:

- **Jaarlijks overleg** met vertegenwoordigers van partijen die gebruik maken van het bos (KV, OKO, Stichting Paardenvrienden Midden Veluwe, Kootwijk Groen, ..) met SBB;
- **Wijkplatform** gebruiken voor terugkoppeling naar bewoners;
- **Nieuwsbrief** (uitbreiden) met te delen informatie vanuit alle groepen, over op handen zijnde werkzaamheden, evenementen, nieuws, etc.;
- **Regelmatig overleg KV – SBB** om snel zaken over en weer onder de aandacht te kunnen brengen;
- Inrichten **natuurvragenloket** zodat duidelijk is waar mensen terecht kunnen voor vragen over onze natuur;
- Helpen bij het regelen van meer **budget** voor onderhoud aan paden;

1.4.2 Biodiversiteit

Rondom het thema biodiversiteit kunnen er binnen het dorp tal van zaken worden gedaan. Het advies is om met behulp van workshops bewoners enthousiast te maken om zelf een steentje bij te dragen aan het verhogen van de biodiversiteit.

2 Advies

2.1 Afstemming en communicatie met SBB

2.1.1 Wat speelt er

Vanuit Kootwijk zijn er meerdere partijen die behoefte hebben aan c.q. voor wie het noodzakelijk is om afstemming te hebben met SBB:

- **Kootwijk Vooruit (KV):** behartigt de belangen van een aanzienlijk deel van de inwoners van Kootwijk. Kootwijk grenst overal direct aan door SBB beheerde natuur.
- **Ondernemers Kootwijk en Omgeving (OKO):** verenigde Kootwijkse ondernemers, op het gebied van paardensport, horeca, recreatie, etc.
- **Stichting Paardenvrienden Midden Veluwe (SPMV):** een relatief nieuwe stichting, met als doel het overnemen van het beheer van de paardenpaden in SBB terreinen op de Midden Veluwe.
- **Kootwijk Groen (KG):** een initiatief van een aantal dorpsbewoners die de natuur van Kootwijk een warm hart toedragen.
- **Werkgroepen Dorps Ontwikkel Plan (DOP):** de diverse (sub)groepen die zich met de nadere uitwerking van de DOP bezig houden
- **Individuele Kootwijkers:** Kootwijkers met vragen, belangen, wensen.

Wat speelt er?

- **Informatie bereikt de Kootwijkers niet of onvoldoende:** afgelopen periode zijn er diverse paden gesloten of omgezet, en informatie hierover heeft de Kootwijkers niet bereikt (door mailproblemen)
- **Kootwijkers weten vaak niet hoe zij de juiste persoon van SBB kunnen bereiken:** er zijn allerlei vragen bij Kootwijkers over het (bos)beheer, zoals dichtgroei Kootwijkerzand, houtoogst, afsluiten paden, waarbij het niet duidelijk is waar men terecht kan
- **Er is behoefte om mee te denken met SBB:** bijvoorbeeld in het geval van sluiten van paden
- **Onduidelijk wie het onderhoud doet aan fietspaden:** is het de gemeente, SBB?
- **Onderwerpen als teruglopende biodiversiteit, bomenkap, biomassa,** etc. staan uitgebreid in de media. Hoe verhoudt dit zich tot ons dorp?
- **SBB heeft minder capaciteit en geld:** hetzelfde doen met minder mensen en minder geld. Vanuit SBB is Laurens Jansen de 1e contactpersoon voor ons Kootwijkers. Gezien het aantal partijen, en het feit dat Laurens voor een groot gebied verantwoordelijk is, is het voor hem niet mogelijk om bij elk overleg van de diverse groepen aanwezig te zijn.
- **Rol van de provincie Gelderland:** vaststellen beleid in de vorm van bijvoorbeeld het opstellen beheerplan, recreatiezonering.

2.1.2 Advies

Op hoofdlijnen spelen er 2 zaken:

- Hoe kan de **informatievoorziening** tussen (de verschillende groepen in) het dorp en SBB effectief ingericht worden;
- Hoe kunnen de Kootwijkers (meer) betrokken worden bij de praktische uitwerking van het **beleid** van SBB met betrekking de natuur rondom ons dorp, zodat draagvlak daarvoor wordt gecreëerd.

Om deze zaken het hoofd te bieden stellen wij de volgende oplossingen voor:

2.1.2.1 *Integrale afstemming tussen SBB, KV, OKO, KG, SPMV*

Om elkaar te tijdig informeren over de ontwikkelingen in de natuur rondom ons dorp.

Voor het uitwisselen van informatie om met alle genoemde groepen tenminste 1 x per jaar een afstemming te hebben.

Te bespreken bijvoorbeeld:

- Onderwerpen die om een oplossing of verbetering vragen;
- Aankomende ontwikkelingen en beleid;
- Aankomende evenementen (wandeltochten, mountainbiketochten, etc.);
- Het beantwoorden van vragen;
- Hoe kunnen we zo efficiënt mogelijk (samen)-werken
- Werkgroepen inrichten om mee te denken over de praktische uitvoering van het beleid, zodat draagvlak daarvoor in het dorp gecreëerd wordt (zoals bij de recreatiezoning).

KV zou dit overleg kunnen faciliteren, eventueel met een onafhankelijke voorzitter. Belangrijk om te peilen of dit overleg voldoet aan de verwachtingen van alle partijen, en of eventueel bijgestuurd dient te worden.

2.1.2.2 *Wijkplatform*

In het wijkplatform kunnen zaken gemeld worden over onze leef- en woonomgeving. Vooral over leefbaarheid en veiligheid.

Om Kootwijkers te informeren kan het wijkplatform worden gebruikt om zaken terug te koppelen vanuit de groepen genoemd onder 2.1.1 aan de bewoners, en om vragen van de bewoners te beantwoorden.

Als er grotere thema's zijn zou een gedeelte van de bijeenkomst daaraan besteed kunnen worden, dan wel een aparte bijeenkomst voor organiseren.

2.1.2.3 *Nieuwsbrief*

Voor het 2^e punt stellen we voor om regelmatig een nieuwsbrief te verspreiden onder de Kootwijkers, waarbij alle partijen de informatie delen die relevant kan zijn voor de inwoners. Frequentie tenminste gelijk aan die van het wijkplatform, bij voorkeur vaker (maandelijks).

Aangezien er vanuit Kootwijk Vooruit reeds een nieuwsbrief wordt verstuurd, zou de hierboven genoemde informatie hierin opgenomen kunnen worden.

Daarvoor moeten er afspraken gemaakt worden over de verschijningsdata (inclusief herinnering aan bijdragers, zodat aanlevering van informatie niet wordt vergeten), vorm en inhoud.

KV is vervolgens de spin in het web die de aangeleverde informatie dan consolideert, redigeert en integreert zodat afgestemde informatie naar de bewoners gaat.

Welke informatie zou er gedeeld moeten worden:

- **Aankondigingen werkzaamheden SBB** (houtoogst,)
- **Informatie vanuit SBB:** zaken die nu op twitter terugkomen van Rick bijv. over experiment met steenmeel.
- **Wijzigingen in het recreatienetwerk (wandelpaden, fietspaden, paardenpaden)**
- **Activiteitenkalender:** Te organiseren evenementen (van wielertocht door de bossen tot paardenevenement, tot evenementen georganiseerd door de horeca waarbij parkeeroverlast verwacht kan worden)

- **Onderhoud door vrijwilligers in het bos** (zoals het periodiek paardenpadenonderhoud, SBB vrijwilligerswerk)
- **Nieuws** vanuit andere geledingen, zoals gemeente, provincie, etc.

Met een standaard blok met contactgegevens van SBB (nog aan te leveren door SBB) zoals bijvoorbeeld:

<p>Heeft u klachten, opmerkingen of suggesties?</p> <p>Over het zendterrein, de gebouwen en evenementen? Bel 06 5120 7116 of mail e.schurer@staatsbosbeheer.nl</p> <p>Over excursies, terreingebruik, recreatieve voorzieningen, wisenten en SBB-communicatie? Bel 06 2355 2435 of mail l.jansen@staatsbosbeheer.nl</p> <p>Over vuilstort, dode dieren en verdachte situaties in het bos? Bel 06 1188 2512, het calamiteitenummer BOA's SBB</p>	<p>Over vuilstort, dode dieren en verdachte situaties in het bos? Bel 06 1188 2512, het calamiteitenummer BOA's SBB</p> <p>Verdachte situaties? Bel 112 Kan de politie ook iets later komen? Bel 0900-8844</p> <p>De Dorpsraad is bereikbaar op 06 2071 7449 of mail dorpsraad.radio.kootwijk@gmail.com.</p>
---	---

2.1.2.4 Inrichten vragenloket 'Natuur'

Richt een loket ten behoeve van vragen/klachten/etc van bewoners over de natuur. Op deze wijze wordt er inzicht verkregen wat er speelt, en kan er voorkomen worden dat SBB meerdere keren dezelfde vraag krijgt, en dat SBB vragen krijgt die niet voor SBB zijn bestemd (bijvoorbeeld ten aanzien van de brandveiligheid).

Indien nodig kan er vanuit dit loket een afstemming worden georganiseerd met relevante partijen. Dit kan bijvoorbeeld telefonisch of met een beeldverbinding. Hierdoor kunnen er tijdig zaken in gang gezet worden, bijvoorbeeld bij (ad-hoc) afsluitingen van wegen en parkeervoorzieningen.

Kootwijk Groen heeft aangeboden om hierin een rol te kunnen spelen.

2.1.2.5 Invloed op besluitvorming

Voor een goede natuurbeleving is het van belang dat de recreatievoorzieningen in het bos zoals paden e.d. worden onderhouden. Voor dit onderhoud is SBB afhankelijk van geld dat ze daarvoor ontvangt van de overheid.

Bij de overheveling van budgetten van rijk naar provincie, is er aanzienlijk gekort op deze middelen voor de natuur, mede doordat de provincie Gelderland andere prioriteiten heeft gesteld.

Zo is het budget dat vanuit Gelderland beschikbaar wordt gesteld voor het onderhoud van recreatiepaden in het bos is aanzienlijk minder dan het budget dat SBB in Drenthe daarvoor krijgt, terwijl Drenthe een veel kleinere provincie is als Gelderland.

In het kader van een goede natuurbeleving is het belangrijk dat KV van zich laat horen in het politieke veld (gemeente en provincie) om voldoende middelen beschikbaar te krijgen voor het recreatienetwerk rondom ons dorp.

Zo draagt de gemeente Apeldoorn bij aan dit budget (vanuit de recreatie inkomsten), maar vanuit de gemeente Barneveld is er geen jaarlijkse bijdrage.

2.2 Biodiversiteit, natuur & landschap buiten het raster

Het onderwerp biodiversiteit hebben we onderverdeeld in een gedeelte **buiten** het zwartwildkerend raster, met over terreinen die overwegend door SBB worden beheerd, en daar **binnen** (dus het dorp Kootwijk).

Het zijn 2 totaal verschillende terreintypen, en er spelen dus ook andere dingen. Ook is het eigendom/beheer anders: **buiten** het raster is SBB verantwoordelijk voor het beheer en **binnen** het raster zijn het voornamelijk de inwoners die ieder een stukje van de grond in eigendom hebben en daarnaast de Gemeente Barneveld, als het gaat om o.a. de wegen en de bermen.

2.2.1 Wat speelt er

Biodiversiteit staat onder druk. Meerdere factoren spelen daarbij een rol:

- **Stikstofdepositie:** sprekend voorbeeld is ons Kootwijkerzand dat aan het dichtgroeien is.
- **Klimaatverandering:** warme en droge zomers hebben impact op zowel flora als fauna.
- **Recreatiedruk:** het wordt drukker en drukker op de Veluwe. Zonering staat er aan te komen.
- **Kennis over onze directe omgeving wordt schaars:** bijv. over het ontstaan van de bossen om ons heen.

Klimaatverandering en de **stikstofdepositie** hebben landelijk (en mondiaal) een groot en meetbaar effect op de natuur. Het terugdringen van dit (negatieve) effect brengt kosten met zich mee, heeft daarmee effect op onze economie. Daarmee zijn we ook in Kootwijk afhankelijk van hoe de mens op deze uitdagingen reageert.

Een van de landelijke maatregelen is dat er geld beschikbaar is gesteld voor het verduurzamen en/of uitkopen van boerenbedrijven dichtbij Natura2000 gebieden. Ook in Kootwijk zijn er boerenbedrijven die daarvoor in aanmerking komen, en het zou goed zijn als Kootwijk Vooruit zich inzet voor de verduurzaming of uitkoop van dergelijke bedrijven.

Op het Kootwijkerzand, waar de effecten van de stikstofdepositie duidelijk zichtbaar zijn (zand wordt bos, met als gevolg verlies aan biodiversiteit die gerelateerd is aan de zandverstuiving), is recent gestart met maatregelen om het effect van deze stikstofdepositie te bestrijden: de toplaag van het zand is met behulp van **extra** subsidie vanuit de provincie afgegraven zodat het zand weer is gaan stuiven.

Het reguliere beheer van de terreinen buiten het raster wordt uitgevoerd door SBB, volgens (strakke) richtlijnen van de provincie. Ieder jaar wordt hiervoor door de provincie een beheerkaart vastgesteld (c.q. bijgesteld), welke [hier](#) is te vinden. Op deze kaart is de typering van een gebied aangegeven (typering is een combinatie van type gebied, en het type beheer), en er is een link naar de beschrijving van het type en het beheer (verwijst naar een BIJ12 pagina). Tevens is daar aangegeven hoeveel subsidie de provincie geeft voor het beheer.

De provincie monitort periodiek of het beheer juist wordt uitgevoerd.

SBB neemt wel deel aan diverse experimenten zoals inzet van steenmeel, klimaatbestendiger bos realiseren (okkernoot en walnoot), onderzoek naar duurzaam bosbeheer (biomassa, houtproductie, klepelen, etc.).

Conclusie is dat we geen directe invloed hebben op het soort beheer, en dat we er op moeten vertrouwen dat de provincie Gelderland haar best doet om de biodiversiteit in stand te houden. Echter ook vanuit Kootwijk wordt er kritisch meegekeken naar dit beheer, en worden er regelmatig vragen over gesteld (o.a. vanuit Kootwijk Groen), en wordt er gezocht naar manieren om invloed hierop te hebben.

2.2.2 Advies

Wat kunnen we doen:

- **Deelnemen aan het SBB vrijwilligerswerk:** hiermee kunnen inwoners zelf bijdragen aan het in stand houden van de natuur rondom ons dorp, door 1 zaterdagochtend in de maand de handen uit de mouwen te steken.
- **Het ontwikkelen van de natuur om ons heen blijven volgen:** belangrijk is om mee te kijken bij het beheer van de gebieden om ons heen, en daar waar nodig vragen te stellen.
- **Kansen aandragen en monitoren bij de verduurzaming van boerenbedrijven:** het belang van deze verduurzaming is evident, en het zou goed zijn als Kootwijk een rol pakt richting gemeente en provincie als dergelijke kansen zich voordoen.

2.3 Biodiversiteit, natuur & landschap binnen het raster

2.3.1 Wat speelt er

Ook in het dorp is de teruglopende biodiversiteit merkbaar. Er wordt al een hoop gedaan (huiszwaluwtil, bijenhotel, mezenkasten,), en met relatief eenvoudige ingrepen kan er al een mooie bijdrage worden geleverd.

2.3.2 Advies

Organiseer workshops en /of thema-avonden, waarin allerlei manieren om bij te dragen aan het verhogen van de biodiversiteit aan de orde komen. Waarna we wellicht kunnen samenwerken in biodiversiteit- verhogende projecten of activiteiten.

Onderwerpen:

- Vogels voeren
- Kasten plaatsen voor vogels (uilen, koolmezen, ...), vleermuizen, eekhoorns, ...
- Planten tbv vlinders en bijen <https://happyseeds.nl/bloemenmix-voor-bijen-en-vlinders/>
- Bermen inzaaien en minder vaak maaien, en tuinen/weides <http://www.honeyhighway.nl/>
- Gifvrij tuinieren
- Beter afvoer van regenwater, door het vervangen van bestrating door groene alternatieven
- Maaien: sinusbeheer toepassen
- Paard en plant: eetbare bos (paddock paradise 2.0), equi habitat <https://www.bitmagazine.nl/welzijn/equi-habitat-paddock-paradise-2-0/115117/>
<https://www.paardenplant.nl/kwekerij-arborealis/>
- Eetbaar bos: vruchtdragend voor de vogels
- Water neerzetten voor de dieren
- Bijen houden
- Landschapsbeheer Gelderland: advies voor je eigen erf, en vaak ook plantgoed voor weinig
- Provincie Gelderland vragen om advies, of stichting landschapsbeheer Gelderland
- Subsidies: uitzoeken over er initiatieven subsidiabel zijn
- Inzaaien van randen van akkers en weilanden met kruiden en bloemen

Kootwijk Groen heeft aangeboden om hierin een rol te kunnen spelen.